DECIZII

DECIZIA (PESC) 2020/1656 A CONSILIULUI

din 6 noiembrie 2020

privind sprijinul Uniunii pentru activitățile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA) în domeniul siguranței nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană, în special articolul 28 alineatul (1) și articolul 31 alineatul (1),

având în vedere propunerea Înaltului Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate,

întrucât:

(1) La 12 decembrie 2003, Consiliul European a adoptat Strategia Uniunii Europene împotriva proliferării armelor de distrugere în masă („strategia"), care cuprinde la capitolul III o listă de măsuri care trebuie luate atât în Uniune, cât și în țări terțe pentru combaterea acestei proliferări.

(2) Uniunea se implică în prezent în mod activ în punerea în aplicare a strategiei și dă curs măsurilor enumerate în capitolul III din respectiva strategie, în special prin furnizarea de resurse financiare destinate sprijinirii unor proiecte specifice desfășurate de instituții multilaterale, precum Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA).

(3) La 17 noiembrie 2003, Consiliul a adoptat Poziția comună 2003/805/PESC ([1]). Poziția comună menționată solicită, între altele, promovarea încheierii de acorduri de garanții generalizate și de protocoale adiționale ale AIEA și angajează Uniunea să acționeze pentru ca protocolul adițional și acordurile de garanții generalizate să devină standardul sistemului de verificare al AIEA.

(4) La 17 mai 2004, Consiliul a adoptat Acțiunea comună 2004/495/PESC ([2]).

(5) La 18 iulie 2005, Consiliul a adoptat Acțiunea comună 2005/574/PESC ([3]).

(6) La 12 iunie 2006, Consiliul a adoptat Acțiunea comună 2006/418/PESC ([4]).

(7) La 14 aprilie 2008, Consiliul a adoptat Acțiunea comună 2008/314/PESC ([5]).

(8) La 27 septembrie 2010, Consiliul a adoptat Decizia 2010/585/PESC ([6]).

([1]) Poziția comună 2003/805/PESC a Consiliului din 17 noiembrie 2003 privind universalizarea și consolidarea acordurilor multilaterale în domeniul neproliferării armelor de distrugere în masă și a vectorilor acestora (JO L 302, 20.11.2003, p. 34).

([2]) Acțiunea comună 2004/495/PESC a Consiliului din 17 mai 2004 privind sprijinirea activităților AIEA desfășurate în cadrul programului său de securitate nucleară și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 182, 19.5.2004, p. 46).

([3]) Acțiunea comună 2005/574/PESC a Consiliului din 18 iulie 2005 privind sprijinirea activităților AIEA în domeniile siguranței și verificării nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 193, 23.7.2005, p. 44).

([4]) Acțiunea comună 2006/418/PESC a Consiliului din 12 iunie 2006 privind sprijinirea activităților AIEA în domeniile siguranței și verificării nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 165, 17.6.2006, p. 20).

([5]) Acțiunea comună 2008/314/PESC a Consiliului din 14 aprilie 2008 privind sprijinul pentru activitățile AIEA în domeniile securității și verificării nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 107, 17.4.2008, p. 62).

([6]) Decizia 2010/585/PESC a Consiliului din 27 septembrie 2010 privind sprijinirea activităților AIEA în domeniile securității și verificării nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 259, 1.10.2010, p. 10).

(9) La 21 octombrie 2013, Consiliul a adoptat Decizia 2013/517/PESC ([7]).

(10) La 21 decembrie 2016, Consiliul a adoptat Decizia (PESC) 2016/2383 ([8]), iar la 8 iunie 2020 a prelungit durata acesteia prin Decizia (PESC) 2020/755 a Consiliului ([9]).

(11) La 8 mai 2016, a intrat în vigoare Amendamentul la Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare (CPPNM). Toate statele membre ale UE, precum și Comunitatea Euratom, sunt părți la Amendamentul din 2005 la Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare (ACPPNM). Uniunea promovează în continuare universalizarea și punerea în aplicare efectivă a acestuia, inclusiv prin sprijinirea activităților în materie de siguranță nucleară implementate în cadrul Planului de siguranță nucleară al AIEA pentru perioada 2018-2021.

(12) Reafirmând că responsabilitatea pentru siguranța nucleară dintr-un stat îi revine în întregime statului respectiv, Uniunea se angajează să continue consolidarea siguranței nucleare prin implementarea atât a măsurilor naționale de siguranță, cât și a cooperării internaționale. Uniunea va sprijini în continuare activitatea AIEA de a acorda asistență statelor membre, la cererea acestora, pentru instituirea unor regimuri naționale eficiente și sustenabile de siguranță nucleară și pentru îmbunătățirea acestora. Prin urmare, sprijinul Uniunii va fi în concordanță cu declarația ministerială și cu concluziile Conferinței internaționale privind siguranța nucleară – susținerea și consolidarea eforturilor (conferința AIEA), care a fost ținută la sediul AIEA de la Viena în perioada 10-14 februarie 2020. Uniunea va contribui în continuare la punerea în aplicare a Planului de siguranță nucleară al AIEA pentru perioada 2018-2021, aprobat de Consiliul guvernatorilor al AIEA la 13 septembrie 2017 și confirmat în cadrul conferinței generale la 14 septembrie 2017. Uniunea urmărește să mențină sustenabilitatea și eficacitatea punerii în aplicare a acțiunilor comune și a deciziilor anterioare ale Consiliului în sprijinul planurilor de siguranță nucleară ale AIEA,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

(1) În scopul continuării punerii în aplicare efective a strategiei, Uniunea sprijină activitățile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA) care urmăresc:

(a) să contribuie la eforturile întreprinse la nivel mondial pentru a asigura o siguranță nucleară efectivă, stabilind orientări cuprinzătoare în materie de siguranță nucleară și promovând, la cerere, utilizarea acestor orientări prin intermediul evaluărilor *inter pares* și al serviciilor de consiliere, precum și prin consolidarea capacităților, inclusiv prin educație și formare;

(b) să acorde asistență pentru aderarea la instrumentele juridice internaționale relevante și pentru punerea în aplicare a acestora, precum și pentru consolidarea cooperării internaționale și a coordonării asistenței; și

(c) să sprijine mandatul AIEA de a juca un rol central și de a consolida cooperarea internațională în materie de siguranță nucleară, ca răspuns la prioritățile statelor membre, exprimate prin deciziile și rezoluțiile organelor AIEA de elaborare a politicilor.

(2) Proiectele care vor fi finanțate de Uniune susțin:

(a) proiecte prioritare și transversale în materie de siguranță nucleară, cum ar fi: universalizarea Amendamentului la Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare, securitatea informatică și serviciile informatice și consolidarea culturii siguranței nucleare;

(b) gestionarea informațiilor, cu accent pe evaluarea nevoilor, priorităților și amenințărilor în materie de siguranță nucleară;

([7]) Decizia 2013/517/PESC a Consiliului din 21 octombrie 2013 privind sprijinul acordat de Uniune pentru activitățile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică în domeniile siguranței și verificării nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 281, 23.10.2013, p. 6).

([8]) Decizia (PESC) 2016/2383 a Consiliului din 21 decembrie 2016 privind sprijinul acordat de Uniune pentru activitățile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică în domeniul siguranței nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 352, 23.12.2016, p. 74).

([9]) Decizia (PESC) 2020/755 a Consiliului din 8 iunie 2020 de modificare a Deciziei (PESC) 2016/2383 privind sprijinul acordat de Uniune pentru activitățile Agenției Internaționale pentru Energie Atomică în domeniul siguranței nucleare și în cadrul punerii în aplicare a Strategiei UE împotriva proliferării armelor de distrugere în masă (JO L 179 I, 9.6.2020, p. 2).

(c) siguranța nucleară a materialelor și a instalațiilor conexe, cu accent pe îmbunătățirea protecției fizice și a evidenței și controlului materialelor nucleare de-a lungul întregului ciclu al combustibilului, și un document conceptual privind aplicarea măsurilor de protecție fizică în era COVID-19;

(d) siguranța nucleară a materialelor excluse din controlul reglementar, cu accent pe infrastructura instituțională de răspuns în ceea ce privește materialele excluse din controlul reglementar;

(e) dezvoltarea de programe și cooperarea internațională, cu accent pe dezvoltarea programelor de educație și formare;

(f) consolidarea capacităților și educației axate pe dimensiunea de gen în domeniul siguranței nucleare.

(3) În cursul implementării proiectelor menționate la alineatul (2), care oferă sprijin pentru activitățile menționate la alineatele (1) și (2), este asigurată vizibilitatea Uniunii și buna gestionare a programului în punerea în aplicare a prezentei decizii.

(4) Proiectele menționate la alineatul (2) se desfășoară în beneficiul tuturor statelor, indiferent dacă sunt sau nu membre ale AIEA.

(5) Toate componentele proiectelor sunt sprijinite de activități de informare publică proactive și inovatoare, alocându-se resurse în acest scop.

(6) Anexa la prezenta decizie cuprinde o descriere detaliată a proiectelor menționate la alineatul (2).

Articolul 2

(1) Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate („Înaltul Reprezentant") răspunde de punerea în aplicare a prezentei decizii.

(2) AIEA pune în aplicare din punct de vedere tehnic proiectele menționate la articolul 1 alineatul (2). Aceasta își îndeplinește sarcina sub controlul Înaltului Reprezentant. În acest scop, Înaltul Reprezentat încheie înțelegerile necesare cu AIEA.

Articolul 3

(1) Valoarea de referință financiară pentru implementarea proiectelor menționate la articolul 1 alineatul (2) este de 11 582 300 EUR.

(2) Cheltuielile finanțate din suma prevăzută la alineatul (1) se gestionează în conformitate cu procedurile și cu normele aplicabile bugetului Uniunii.

(3) Comisia Europeană supraveghează gestionarea corespunzătoare a valorii de referință financiară menționate la alineatul (1). În acest scop, Comisia încheie un acord de finanțare cu AIEA. Acordul de finanțare prevede că AIEA asigură vizibilitatea contribuției Uniunii, în mod corespunzător nivelului acesteia.

(4) Comisia Europeană depune eforturile necesare pentru a încheia acordul de finanțare menționat la alineatul (3) cât mai curând posibil după intrarea în vigoare a prezentei decizii. Comisia informează Consiliul despre eventualele dificultăți survenite în acest proces și despre data încheierii acordului de finanțare.

Articolul 4

(1) Înaltul Reprezentant raportează Consiliului cu privire la punerea în aplicare a prezentei decizii pe baza rapoartelor periodice pregătite de AIEA. Aceste rapoarte stau la baza evaluării efectuate de Consiliu.

(2) Comisia Europeană furnizează informații cu privire la aspectele financiare ale implementării proiectelor menționate la articolul 1 alineatul (2).

Articolul 5

(1) Prezenta decizie intră în vigoare la data adoptării.

(2) Prezenta decizie expiră după 36 de luni de la data încheierii acordului de finanțare menționat la articolul 3 alineatul (3) sau după șase luni de la data adoptării acesteia în situația în care nu a fost încheiat un acord de finanțare în perioada respectivă.

Adoptată la Bruxelles, 6 noiembrie 2020.

Pentru Consiliu
Președintele
M. ROTH

ANEXĂ

1. Rubrica 1: Proiecte prioritare și transversale în materie de siguranță nucleară

Proiectul 1: Universalizarea Amendamentului din 2005 la Convenția privind protecția fizică a materialelor nucleare (ACPPNM)

Context

Pentru a înlesni aderarea la amendament și punerea în aplicare a acestuia, AIEA oferă, la cerere, asistență legislativă și tehnică. Aceasta constă mai ales în:

1. asistență la elaborarea legislației naționale de punere în aplicare, inclusiv organizarea de cursuri de formare și seminare la nivel național, regional și internațional, oferirea de asistență bilaterală la elaborarea legislației naționale și formarea persoanelor;

2. asistență la instituirea, punerea în aplicare și menținerea regimului de protecție fizică al unui stat, inclusiv furnizarea de servicii de siguranță nucleară, cum ar fi evaluări *inter pares* și servicii de consiliere, cursuri de formare și ateliere la nivel național și regional care vizează consolidarea capacităților și dezvoltarea resurselor umane necesare, precum și elaborarea și punerea în aplicare a planurilor integrate de sprijin pentru siguranța nucleară (INSSP-uri).

Obiective

Obiectivele urmărite sunt: oferirea de asistență la dezvoltarea și promovarea siguranței nucleare pe plan mondial, inclusiv elaborarea și utilizarea adecvată a orientărilor din colecția AIEA consacrată siguranței nucleare, promovarea universalizării Convenției privind protecția fizică a materialelor nucleare (CPPNM) și a amendamentului la aceasta, denumite împreună A/CPPNM, și facilitarea schimbului de informații privind siguranța nucleară și consolidarea cadrului juridic internațional.

Ținte concrete

1. Reexaminarea ACPPNM în cadrul Conferinței statelor părți din 2021.

2. Ateliere internaționale, regionale și naționale – la cererea statelor membre – pentru a promova universalizarea CPPNM și a sensibiliza opinia publică.

3. Elaborarea de materiale informative pentru a încuraja noi aderări la ACPPNM.

Rezultate

Contribuții ale AIEA la aderarea la A/CPPNM

Proiectul 2: Securitatea informatică și serviciile informatice

Context

Securitatea informațiilor și securitatea informatică rămân un element esențial în procesul de îmbunătățire de către state a capacităților lor în materie de siguranță nucleară.

Siguranța nucleară se axează pe prevenirea, depistarea și combaterea actelor infracționale sau neautorizate săvârșite cu intenție care implică sau vizează materiale nucleare, alte materiale radioactive, instalații conexe sau activități conexe. Responsabilitatea pentru siguranța nucleară dintr-un stat îi revine în întregime statului respectiv, care trebuie să asigure siguranța materialelor nucleare, a altor materiale radioactive, a instalațiilor conexe și a activităților conexe aflate sub jurisdicția sa. Fiecare stat urmărește să asigure siguranța nucleară prin crearea propriului său regim de siguranță nucleară, adaptat specificului propriu. Calculatoarele joacă un rol esențial în toate aspectele gestionării funcționării sigure și securizate a instalațiilor nucleare, inclusiv securitatea informatică și menținerea protecției fizice. Este vital ca toate aceste sisteme să fie securizate în mod corespunzător împotriva intruziunilor răuvoitoare. Securitatea informatică și securitatea informațiilor cunosc o evoluție permanentă, dat fiind caracterul mereu schimbător al capacităților și atributelor amenințărilor, dotate în permanență cu noi tehnici, tactici și procese. AIEA desfășoară activități în scopul apărării împotriva acestei amenințări în continuă evoluție.

Obiective

Îmbunătățirea capacităților statelor în materie de securitate informatică și de securitate a informațiilor.

Ținte concrete

1. Finalizarea și menținerea la zi a publicațiilor conținând orientări referitoare la securitatea informațiilor și la securitatea informatică din colecția AIEA consacrată siguranței nucleare (documente de orientare noi și actualizate), precum și a documentelor și publicațiilor tehnice conexe.

2. Găzduirea de reuniuni la nivel de experți dedicate securității informatice a instalațiilor nucleare, pentru a ține pasul cu evoluțiile din acest domeniu.

3. Cursuri de formare, exerciții și ateliere.

4. Asistență tehnică acordată statelor în domeniul securității informatice.

Rezultate

1. Contribuții ale AIEA la îmbunătățirea capacităților în materie de securitate a informațiilor și de securitate informatică la nivelul statului, al autorităților competente și al instalațiilor pentru a sprijini prevenirea, depistarea și combaterea incidentelor de securitate informatică care ar putea afecta în mod negativ, direct sau indirect, securitatea și siguranța nucleară.

2. Îmbunătățirea cooperării internaționale prin reunirea experților și a factorilor de decizie pentru a promova schimbul de informații și de experiență în domeniul securității informatice.

3. Ținerea la zi a orientărilor și documentelor tehnice publicate în domeniul securității informațiilor și al securității informatice aferente siguranței nucleare.

Proiectul 3: Consolidarea culturii siguranței nucleare

Context

Cultura siguranței nucleare este o abordare multidisciplinară care servește la pregătirea forței de muncă pentru a înfrunta atât amenințările din interior, cât și pe cele din exterior datorită disponibilității și motivației acesteia de a urma procedurile stabilite, de a respecta reglementările și de a da dovadă de vigilență. Având în vedere că majoritatea sistemelor de siguranță nucleară sunt concepute, gestionate și exploatate de oameni, succesul regimului de siguranță nucleară depinde la urma urmei de oamenii implicați. Cultura siguranței nucleare este considerată, în cadrul ACPPNM, drept unul dintre cele 12 principii fundamentale ale protecției fizice a materialelor și instalațiilor nucleare, iar în Codul de conduită al AIEA în ceea ce privește securitatea și siguranța materialelor radioactive, drept unul dintre principiile de bază. Ghidul de punere în aplicare privind cultura siguranței nucleare, NSS nr. 7, definește cultura siguranței nucleare drept ansamblul caracteristicilor, atitudinilor și comportamentelor oamenilor, organizațiilor și instituțiilor ce servește drept mijloc de susținere și consolidare a siguranței nucleare. NSS nr. 7 definește conceptul, descrie rolurile și responsabilitățile instituțiilor și indivizilor și prezintă trăsăturile caracteristice ale culturii siguranței nucleare ce contribuie la asigurarea unei siguranțe nucleare efective.

Proiectul se axează pe sprijinirea dezvoltării resurselor umane din statele membre prin intermediul atelierelor, cursurilor de formare și seminarelor de sensibilizare, pe sprijinirea realizării unei autoevaluări în privința culturii siguranței nucleare și pe încurajarea schimbului de cunoștințe și de experiență referitor la instrumentele și metodologiile de autoevaluare și la bunele practici în materie de cultură a siguranței nucleare.

Obiectiv

Oferirea de asistență statelor la consolidarea culturii siguranței.

Ținte concrete

1. Organizarea de ateliere internaționale privind cultura siguranței nucleare pentru a sprijini dezvoltarea resurselor umane din statele membre.

2. Elaborarea și consolidarea orientărilor privind cultura siguranței nucleare și a materialelor și instrumentelor de formare, inclusiv a instrumentelor de autoevaluare.

Rezultate

Promovarea schimburilor internaționale de experiență, cunoștințe și bune practici în ceea ce privește modalitățile de dezvoltare, stimulare și menținere a unei culturi solide a siguranței nucleare, compatibilă cu regimurile de siguranță nucleară ale statelor.

2. Rubrica 2: Gestionarea informațiilor

Proiectul 1: Evaluarea nevoilor, priorităților și amenințărilor în materie de siguranță nucleară (misiuni INSSP)

Context

AIEA sprijină fiecare stat care solicită acest lucru să identifice și să soluționeze nevoile în materie de siguranță nucleară prin elaborarea și punerea în aplicare de INSSP-uri și dezvoltarea de instrumente de autoevaluare. Responsabilitatea pentru siguranța nucleară dintr-un stat îi revine în întregime statului respectiv, care trebuie să asigure siguranța materialelor nucleare, a altor materiale radioactive, a instalațiilor conexe și a activităților conexe aflate sub jurisdicția sa. AIEA sprijină eforturile statelor de a institui regimuri de siguranță nucleară eficace și durabile, iar INSSP este un mecanism eficace în această privință. INSSP este un document fără caracter juridic obligatoriu, însă aprobarea sau confirmarea sa de către stat este considerată drept un indicator al angajamentului de a continua punerea în practică a îmbunătățirilor convenite în materie de siguranță nucleară pe care le conține. INSSP este conceput pentru a contribui la planificarea strategică a activităților de siguranță nucleară într-un stat și pentru a asigura însușirea de către acesta a îmbunătățirilor necesare pentru consolidarea regimului său de siguranță nucleară. INSSP oferă o evaluare a nevoilor statului în materie de siguranță nucleară și cuprinde activitățile întreprinse sau prevăzute de către un stat și în cooperare, după caz, cu AIEA sau cu alți parteneri internaționali.

INSSP este organizat într-un cadru general de domenii și obiective de siguranță nucleară care oferă o abordare sistematică care îi permite statului să își identifice nevoile în ceea ce privește siguranța nucleară. Scopul urmărit este de-i oferi statului elemente generale de siguranță nucleară, cu caracter strategic, care să contribuie la orientarea factorilor de decizie și a obiectivelor de planificare strategică prin adoptarea unei perspective pe termen lung în vederea instituirii unor regimuri autonome de siguranță nucleară. INSSP este structurat în jurul a șase domenii funcționale: (1) cadrul legislativ și de reglementare; (2) evaluarea amenințărilor și a riscurilor; (3) regimul de protecție fizică; (4) depistarea actelor infracționale și a altor acte neautorizate care implică materiale care nu fac obiectul controlului reglementar; (5) reacția la evenimentele legate de siguranța nucleară și (6) sprijinirea regimului de siguranță nucleară al unui stat. Pe lângă misiunile INSSP, AIEA organizează și reuniuni tehnice ale punctelor de contact INSSP.

Procesul INSSP este sprijinit de Sistemul de gestionare a informațiilor privind siguranța nucleară (NUSIMS), care este un sistem voluntar menit să ajute statele membre la reexaminarea stării propriilor infrastructuri de siguranță nucleară prin autoevaluare, precum și la urmărirea progreselor înregistrate în vederea instituirii, menținerii și susținerii unui regim eficace de siguranță nucleară. Structura informațiilor din NUSIMS reflectă principalele domenii operaționale ale siguranței nucleare (ANS) și se bazează pe principiile fundamentale și recomandările în materie de siguranță nucleară publicate în colecția AIEA consacrată siguranței nucleare.

Obiective

Identificarea și consolidarea nevoilor individuale ale statelor în materie de siguranță nucleară într-un document integrat care să includă îmbunătățirile necesare în materie de siguranță nucleară, precum și să ofere un cadru personalizat pentru coordonarea și realizarea activităților în domeniul siguranței nucleare desfășurate de stat, de AIEA și de potențialii donatori.

Gestionarea unei platforme de informare cuprinzătoare, care să ofere o bună înțelegere a nevoilor statelor în materie de siguranță nucleară pe plan mondial și să sprijine punerea în aplicare a planului de siguranță nucleară.

Ținte concrete

1. Elaborarea și punerea în aplicare a INSSP-urilor.

2. Reexaminarea și realinierea la structura INSSP a mecanismului sau instrumentului voluntar de autoevaluare pentru uzul statelor (NUSIMS).

3. Reuniuni de ordin tehnic ale punctelor de contact INSSP.

4. Finalizarea manualului de utilizare a INSSP.

Rezultate

Evaluarea necesităților în materie de siguranță nucleară ale statelor solicitante și acordarea de sprijin prin stabilirea unei planificări strategice a activităților recomandate în domeniul siguranței nucleare pentru a asigura instituirea, menținerea și sustenabilitatea unui regim de siguranță nucleară efectiv, pentru a ajuta statele în ceea ce privește respectarea obligațiilor A/CPPNM.

3. Rubrica 3: Siguranța nucleară a materialelor și a instalațiilor conexe

Proiectul 1: Consolidarea protecției fizice și a evidenței și controlului materialelor nucleare de-a lungul întregului ciclu al combustibilului

Context

Activități legate de siguranța nucleară a materialelor nucleare în utilizare și depozitare, de siguranța nucleară a ciclului combustibilului nuclear și a instalațiilor conexe pe parcursul duratei de viață a acestora, inclusiv evidența și controlul materialelor nucleare în scopuri de siguranță nucleară, precum și punerea în aplicare tehnică a A/CPPNM. Agenția elaborează orientări și oferă formare și asistență statelor, la cerere, pentru consolidarea siguranței materialelor nucleare, utilizând evidența și controlul. Proiectul se va axa pe abordarea „amenințărilor din interior". Programul privind amenințările din interior al AIEA oferă orientări cu privire la măsurile preventive și de protecție în materie de siguranță nucleară menite să atenueze amenințările din interior. Proiectul va aborda, de asemenea, evidența și controlul materialelor nucleare (NMAC). Un sistem NMAC contribuie la descurajarea și detectarea sustragerii de materiale nucleare, prin menținerea unui inventar al tuturor materialelor nucleare, inclusiv a informațiilor legate de amplasarea acestora. Obiectivul principal al unui sistem NMAC constă în păstrarea și raportarea unor informații exacte, actualizate, complete și fiabile cu privire la toate activitățile și operațiunile (inclusiv deplasările) care implică materiale nucleare. Sistemul NMAC la nivel de instalație este instituit în contextul unui cadru de reglementare național și este controlat de autoritatea competentă a statului. Acesta nu trebuie confundat cu sistemul de evidență și control al materialelor nucleare (SSAC) al unui stat, instituit pentru îndeplinirea obligațiilor în materie de garanții internaționale.

AIEA a investit resurse semnificative pentru dezvoltarea Institutului virtual de Cercetări Nucleare Shapash (SNRI). Scopul principal al dezvoltării SNRI a fost capacitatea de a forma statele membre cu privire la aspecte legate de siguranța nucleară fără a divulga informații sensibile despre instalațiile reale și a risca compromiterea securității acestora. Modelul 3D SNRI este un instrument util pentru formarea în materie de siguranță nucleară. Se preconizează că dezvoltarea în continuare a SNRI va valorifica puterea modelului 3D și va îmbunătăți rezultatele formării în materie de siguranță nucleară. Cu toate acestea, utilizarea în scopuri de formare a 3D și a RV necesită cunoștințe de specializate și resurse. Obiectivele formării trebuie să se reflecte îndeaproape în soluțiile tehnologice utilizate pentru realizarea acestora. AIEA intenționează să exploreze în continuare potențialele puncte forte ale modelului 3D SNRI și să susțină dezvoltarea în viitor a materialelor educaționale legate de SNRI.

Obiective

Să ofere orientări și instrumente pentru prevenirea și protejarea împotriva sustragerii de materiale nucleare și a sabotării materialelor nucleare și a instalațiilor nucleare de către persoane din interior.

Să evalueze care state membre ale AIEA care prelucrează, manipulează sau depozitează materiale nucleare utilizează un sistem NMAC și să ofere asistență autorităților competente și operatorilor acestora pentru a asigura succesul programului NMAC. Să evalueze care state membre ale AIEA care nu dețin în prezent un sistem NMAC ar dori să solicite asistență pentru instituirea unui program NMAC.

Ținte concrete

1. Elaborarea de publicații de orientare privind siguranța nucleară și de instrumente de e-învățare privind combaterea amenințării din interior și îmbunătățirea evidenței și a controlului materialelor în scopuri de siguranță nucleară în cadrul instalațiilor.

2. Organizarea de cursuri de sensibilizare și de formare practică.

3. Organizarea de cursuri de sensibilizare și de formare practică privind NMAC.

4. Dezvoltarea în continuare a instrumentului de formare privind realitatea virtuală (RV) Shapash.

Rezultat

Continuarea acordării de sprijin pentru a contribui la eforturile statelor de a institui regimuri naționale de siguranță nucleară efective și sustenabile, care să sprijine combaterea amenințării din interior, precum și consolidarea evidenței și controlului în scopuri de siguranță nucleară la instalații

Proiectul 2: Document de reflecție CRP privind aplicarea măsurilor de protecție fizică în era COVID-19

Context

Acest proiect va aborda aplicarea controlului accesului și a altor tehnologii de siguranță nucleară, în mediul pandemic, la instalațiile de depozitare și utilizare a materialelor nucleare și a altor materiale radioactive, inclusiv la instalațiile pentru ciclul combustibilului nuclear, la reactoarele de cercetare și de putere, precum și la instalațiile pentru materiale radioactive. În timpul unei pandemii ca cea de COVID-19, măsurile medicale destinate să reducă la minimum transmiterea virusului pot afecta eficacitatea și chiar aplicarea tehnologiilor și procedurilor de siguranță nucleară existente, cum ar fi măsurile de control al accesului personalului. Pentru a depăși provocările generate de COVID-19, în unele situații pot fi adecvate aducerea de modificări protocoalelor de punere în aplicare și tehnologiilor existente și adaptarea noilor tehnologii. Proiectul va trece în revistă experiența operațională a statelor membre ale AIEA în ceea ce privește utilizarea controlului accesului și a altor măsuri de siguranță nucleară în perioada COVID-19 și va identifica provocările și bunele practici asociate. Apoi, proiectul va căuta să identifice tehnologiile și procedurile de siguranță nucleară (inclusiv în materie de control al accesului) care necesită îmbunătățiri și va efectua evaluări de laborator ale posibilelor modificări și îmbunătățiri din punctul de vedere al punerii lor în aplicare în condiții similare celor generate de COVID-19. AIEA va facilita schimbul de experiență operațională și de informații tehnice între statele membre, va publica rapoartele referitoare la proiect și va sprijini desfășurarea activităților de cercetare în laboratoarele selectate din statele membre.

Obiective

Proiectul va urmări să asigure măsuri eficace în materie de siguranță nucleară la instalațiile nucleare și la alte instalații pentru materiale radioactive în timpul unei situații similare celei generate de COVID-19. În mod specific, obiectivele proiectului includ următoarele:

1. Reexaminarea experienței operaționale a statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor de control al accesului și a altor măsuri de siguranță nucleară în perioada COVID-19.

2. Identificarea provocărilor și a bunelor practici asociate.

3. Luarea în considerare a necesității de modificare a tehnologiilor existente sau a procedurilor asociate utilizării acestora ori de dezvoltare a unor noi tehnologii pentru a ține seama de cerințele medicale asociate cu COVID-19.

4. Efectuarea unei evaluări tehnice a modificărilor propuse ale tehnologiilor de control al accesului nou dezvoltate și ale altor tehnologii de siguranță nucleară pentru a ține seama de condițiile de pandemie.

Ținte concrete

1. Ghid de bune practici și recomandări tehnologice pentru împărtășirea experienței operaționale a statelor membre în materie de siguranță nucleară în perioada COVID-19.

2. Identificarea domeniilor tehnologice care necesită o dezvoltare suplimentară pentru a permite controlul eficace al accesului și alte măsuri de siguranță nucleară în condiții similare celor generate de COVID-19.

Rezultate

Măsuri consolidate în materie de siguranță nucleară pentru a preveni furtul sau sabotarea materialelor nucleare și a altor materiale radioactive și sabotarea instalațiilor în situații similare celor pandemice.

Îmbunătățirea procesului decizional de către organismele de reglementare și de către industrie în ceea ce privește implementarea controlului asupra accesului și a altor tehnologii de siguranță nucleară în timpul unei crize.

4. Rubrica 4: Siguranța nucleară a materialelor excluse din controlul reglementar

Proiectul 1: Infrastructura de reacție instituțională pentru materiale excluse din controlul reglementar

Context

Proiectul oferă asistență statelor membre, la cerere, în eforturile lor de instituire a infrastructurii necesare pentru combaterea traficului ilicit de materiale nucleare și de alte materiale radioactive. Sprijinul pentru infrastructură din cadrul proiectului este compus dintr-un serviciu menit să identifice nevoile în materie de infrastructură și din sprijin pentru state în vederea instituirii, punerii în aplicare, monitorizării, evaluării și susținerii regimului de siguranță nucleară în ceea ce privește reacția la evenimentele de siguranță nucleară care implică materiale excluse din controlul

reglementar. Necesitățile în materie de infrastructură ale unui stat sunt evaluate fie prin intermediul Serviciului internațional de consiliere în materie de siguranță nucleară al AIEA (INSServ), fie prin elaborarea unei foi de parcurs privind reacția în materie de siguranță nucleară. Un domeniu suplimentar de responsabilitate este acordarea de sprijin statelor care doresc să pună în aplicare sisteme de siguranță nucleară și măsuri pentru evenimente publice majore (MPE).

Obiectiv

Sprijinirea statelor în instituirea și menținerea unei infrastructuri instituționale efective menite să consolideze eforturile naționale de protejare a persoanelor, a bunurilor, a mediului și a societății împotriva utilizării neautorizate a materialelor nucleare și a altor materiale radioactive.

Ținte concrete

1. Elaborarea unor publicații de orientare pentru infrastructura de siguranță nucleară și a unor materiale și instrumente de formare conexe.

2. Furnizarea de sprijin pentru state, la cerere, pentru dezvoltarea capacității umane și tehnologice de a menține o infrastructură eficace pentru ca acestea să-și îndeplinească responsabilitățile legate de materialele nucleare și de alte materiale radioactive excluse din controlul reglementar.

3. Coordonarea sprijinului pentru grupul de lucru pentru reacție.

4. Furnizarea de sprijin din partea AIEA cu privire la punerea în aplicare a măsurilor de siguranță nucleară pentru MPE.

Rezultate

AIEA contribuie la creșterea gradului de conștientizare cu privire la necesitatea unei infrastructuri instituționale efective într-un stat, pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor naționale și internaționale.

Statele au o înțelegere aprofundată a punctelor forte și a domeniilor care necesită dezvoltare din cadrul regimului lor de siguranță nucleară legat de MORC (material exclus din controlul reglementar).

Statele au un plan clar bazat pe un calendar pentru dezvoltarea capacităților lor de reacție în ceea ce privește MORC.

5. Rubrica 5: Dezvoltarea programelor și cooperarea internațională

Proiectul 1: Dezvoltarea programului de educație și formare

Context

Agenția joacă un rol important în furnizarea de programe de educație și de formare coordonate, care consolidează capacitățile statelor de a institui și de a susține regimuri de siguranță nucleară. A dispune de suficient personal competent și motivat este una dintre condițiile prealabile importante pentru instituirea și susținerea regimurilor de siguranță nucleară ale statelor. Formarea este un mijloc important de dobândire a competenței și a performanței adecvate a personalului. AIEA oferă asistență statelor prin furnizarea de formare pe baza solicitărilor și a nevoilor statelor, precum și prin sprijinirea instituirii unor programe de formare în materie de siguranță nucleare și a unor organizații de formare, inclusiv centre de sprijin în materie de siguranță nucleară (NSSC).

Abordarea sistematică a formării (SAT) este o abordare a formării care oferă o evoluție logică de la identificarea cunoștințelor, a competențelor și a atitudinilor necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor unui post sau pentru îndeplinirea unui rol în siguranța nucleară, până la dezvoltarea și realizarea formării pentru a obține aceste competențe, precum și evaluarea ulterioară a acestei formări. În cadrul acestui proiect, se va pune un accent deosebit pe utilizarea e-învățării și a altor instrumente de formare informatice. Acest proiect nu se limitează la dezvoltarea educației și formării, ci implică, de asemenea, coordonarea rețelelor, cum ar fi Rețeaua internațională pentru educație în domeniul siguranței nucleare (INSEN) și Rețeaua internațională pentru centrele de formare și sprijin în materie de siguranță nucleară (Rețeaua NSSC).

Obiective

Scopul acestui proiect este promovarea unei abordări integrate a dezvoltării resurselor umane în domeniul siguranței nucleare și sprijinirea statelor în procesul de consolidare a capacității acestora de a dezvolta și pune în aplicare programe educaționale și de formare efective și durabile pentru dezvoltarea resurselor umane în domeniul siguranței nucleare, pe baza nevoilor identificate.

Consolidarea cooperării și facilitarea unui schimb sporit de informații între state în ceea ce privește dezvoltarea și punerea în aplicare a programelor de educație și de formare în materie de siguranță nucleară prin intermediul INSEN, al Rețelei internaționale NSSC și al Portalului de informații privind siguranța nucleară (NUSEC).

Ținte concrete

1. Metodologia de dezvoltare a resurselor umane pentru siguranța nucleară este împărtășită cu statele și utilizată de către acestea.
2. Înființarea unei Academii de conducere pentru siguranța nucleară.
3. Schimb de experiență și de bune practici în domeniul formării în materie de siguranță nucleară.
4. Sprijin pentru statele membre în aplicarea metodologiei SAT furnizate.
5. Sprijinirea efectuării cu continuitate a unor analize periodice ale necesităților de formare (TNA), evaluarea formării și instituirea de comitete de formare.
6. Sprijinirea și coordonarea activităților Rețelei NSSC, pentru a facilita schimbul de informații și resurse și pentru a promova cooperarea între statele care dețin un NSSC sau cele care sunt interesate de dezvoltarea unui centru.
7. Acordarea de asistență statelor în instituirea și operarea NSSC-urilor, pentru a sprijini regimurile naționale de siguranță nucleară prin programe de dezvoltare a resurselor umane, de sprijin tehnic și de sprijin științific.
8. Sprijin pentru cooperarea regională și subregională între state care au NSCC-uri planificate sau operaționale.
9. INSEN.
10. Un program de masterat în domeniul siguranței nucleare.
11. Școli în domeniul siguranței nucleare.
12. Cursuri de dezvoltare pentru cadrele didactice în domeniul siguranței nucleare.
13. Materiale didactice pentru programele de educație în domeniul siguranței nucleare.
14. Elaborarea de cursuri de e-învățare în toate limbile oficiale ale AIEA, inclusiv traduceri.
15. Revizuirea cursurilor de e-învățare existente, inclusiv revizuirea traducerilor.

Rezultat

Statele sunt în măsură să inițieze și să pună în aplicare în mod efectiv măsuri în vederea susținerii regimurilor lor naționale de siguranță nucleară, în special prin programe de dezvoltare a resurselor umane, de educație, de formare, de sprijin tehnic și de sprijin științific.

6. Rubrica 6: Consolidarea capacităților și a educației axate pe dimensiunea de gen în domeniul siguranței nucleare

Context

Denumit în semn de recunoaștere a fizicienei Marie Skłodowska-Curie, deschizătoare de noi drumuri și de două ori distinsă cu Premiul Nobel, programul de burse a fost lansat de directorul general Rafael Mariano Grossi în cadrul unui eveniment al AIEA care a marcat Ziua Internațională a Femeii în martie 2020. Prin sprijinirea educației și a experienței profesionale ale acestora, inițiativa își propune să încurajeze tinerele să studieze și să lucreze în domeniul științei și tehnologiei nucleare sau în domeniul neproliferării. Programul de burse va oferi burse pe o perioadă de până la doi ani pentru femei înscrise în programe universitare de ciclul II sau III în domeniul științei și tehnologiei nucleare sau al studiilor de neproliferare. Bursierele vor avea, de asemenea, șansa de a efectua stagii în cadrul AIEA, pentru a-și completa cunoștințele de specialitate dobândite pe parcursul studiilor.

Obiective

Programul Marie Skłodowska-Curie urmărește să inspire și să încurajeze tinerele să urmeze o carieră în domeniul științelor și tehnologiei nucleare și al studiilor de neproliferare, oferind burse unor studente foarte motivate și talentate pentru programe universitare de ciclul II sau III, precum și posibilități de stagii în cadrul AIEA. Pe termen lung, programul va contribui la formare unei noi generații de lidere în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii, care vor impulsiona evoluțiile științifice și tehnologice în țările lor.

Țintă concretă

Programul va finanța burse pentru cel puțin 100 de studente, cu un cost total estimat între 4 și 6 milioane EUR pentru o perioadă de doi ani.

Rezultat

Înzestrarea femeilor cu educație științifică și cu experiență de lucru în vederea promovării unei reprezentări egale în aplicarea tehnologiilor nucleare pentru a răspunde provocărilor comune la nivel mondial, inclusiv în ceea ce privește siguranța nucleară.